Datovanie – letopočty a kalendáre – 2. diel

written by Drahoslav Vajda | 1. apríla 2026

Séria článkov o určovaní časov, dní a rokov

Letopočty a kalendáre

Vysvetlenie pojmov

Prehľad letopočtov a kalendárov

Úvod

V predchádzajúcom diely sme uviedli, že *súčasťou datovania,* ako *systematického umiestňovania udalostí na časovú os*, je aj ustanovenie a umiestnenie nejakej jednej konkrétnej udalosti na časovú os, vzhľadom na ktorú sa potom všetky ďalšie udalosti datujú. Táto udalosť je potom *počiatkom* pre určovanie času výskytu všetkých udalostí. Takto zavedenému systému hovoríme *letopočet*. To sa v histórii národov a náboženstiev aj udialo. Pretože národy či náboženstvá si za počiatok určovania času zvolili udalosti, ktoré sa odohrali v ich vlastnej histórii, vzniklo značné množstvo letopočtov. Je zrejmé, že letopočet nezávisí od astronomického objektu, či javu. Je to voľba, samostatné a nezávislé rozhodnutie príslušného národa alebo náboženstva.Asi najznámejšími letopočtami u nás sú: *náš letopočet, letopočet grécky, rímsky a židovský*.

Stanovenie počiatku na časovej osi, od ktorého sa počíta čas – stanovenie *letopočtu* –, ešte nie je pre datovanie postačujúce. Ďalej je treba stanoviť, ako sa v rámci príslušného letopočtu bude určovať čas udalostí, čiže určiť spôsob ich umiestňovania na časovú os v rámci príslušného letopočtu. Inými slovami: na časovej osi treba vyznačiť časové úseku v jednotkách času, obyčajne v *rokoch*, *mesiacoch* a *dňoch*. Konkrétnemu systému vyznačených úsekov na časovej osi hovoríme *kalendár* alebo *kalendárový systém*. Kalendáre (kalendárové systémy) sa zostavujú vzhľadom na astronomické objekty a javy.

To isté povedané inými slovami: *Kalendárom* sa udalostiam v príslušnom letopočte priraďuje *dátum*, čo je časová vzdialenosť príslušnej udalosti na časovej osi od počiatku vo zvolených jednotkách času (rokoch, mesiacoch, hodinách, poprípade iných jednotkách). Stručne: Kalendár je spôsob určenia *dátumu* konkrétnej udalosti, napríklad, dátum narodenia a pod. V kalendároch sa čas (dátum) určuje vzhľadom na *druh kalendára* a *letopočet* (podrobnejšie nižšie). O jednotkách času sme pojednali v 1. diely tejto série.

Letopočty

Ustanovenie letopočtu

Pretože nepoznáme okamih stvorenia neba a zeme, nepoznáme ani okamih stvorenia času a priestoru – nevieme, kedy začal plynúť čas. Inými slovami: nepoznáme počiatok časovej osi, nepoznáme jej vlastný bod vyznačujúci čas „0 sekúnd“. Preto si počiatok (bod „nula sekúnd“) musíme stanoviť sami, aby sme potom vzhľadom naň mohli na časovú os jednotlivé udalosti v plynúcom čase umiestňovať.

Toto, ako píšeme vyššie, sa aj udialo. Rôzne národy, ale aj náboženstvá, si zvolili jednu udalosť, ktorá sa im udiala v ich histórii, vzhľadom na ktorú udávajú čas ostatných udalostí. Tým ale vznikol značný počet odlišných systémov letopočtov a datovania, čo spôsobilo mnohé nedorozumenia, komplikácie a chaos v bežnom, ale aj v náboženskom živote. Nuž, neposlúchli sme svojho Stvoriteľa hneď na začiatku, a tak sme si narobili starosti a trápenia aj v tomto smere.

Keď to zhrnieme, môžeme povedať: Udalosti datujeme v letopočtoch a kalendároch – každý v tom svojom. Každý spôsob datovania je relatívny. Relatívny preto, lebo je určovaný vzhľadom na nejakú konkrétnu, ale ľubovoľne zvolenú udalosť. O absolútnom datovaní by sme mohli hovoriť vtedy, keď sme datovali vzhľadom na okamih **počiatku stvorenia** neba a zeme. Ten však nepoznáme presne a spoľahlivo – viac v nasledujúcom diely.

Letopočet je často pomenovaný aj ako *éra*. Letopočtov je väčší počet. Uvedieme iba niektoré z nich. V zátvorke uvádzame *počiatok príslušného letopočtu* vzhľadom na *náš letopočet* (označený ako n.l.) a významnú udalosť, ktorá je v danom letopočte počiatkom datovania:

Náš letopočet (narodenie Ježiša Krista)

Rímsky letopočet (753 pred n.l.; založenie mesta Rím)

Grécky letopočet (776 pred n.l.; prvá olympiáda)

Židovský letopočet (3 761 pred n.l.; stvorenie sveta podľa Biblie)

Islamský letopočet (622 n.l; podľa udalosti arabsky pomenovanej „hidžra“)

Seleukovský letopočet (312 n.l.; Seleucus I. Nicator ovládol Babylon)

Stručne o niektorých letopočtoch

Náš letopočet – pojednáme nižšie a podrobnejšie.

Rímsky letopočet Počiatkom je rok založenie mesta Rím, k čomu podľa legendy malo dôjsť v roku 753 pred n.l. Založili ho bratia Romulus a Rémus.

Grécky letopočet Začína rokom 776 pred n.l. Počiatkom je prvý rok gréckej prvej olympiády. V starom Grécku sa olympijské hry konali každé štyri roky a začínali prvým novom Mesiaca po letnom slnovrate. Letopočet sa začal počítať od 1. júla 776 pred n.l.

Židovský letopočet Počiatkom tohto letopočtu je prvý deň stvoriteľského týždňa. Je to počiatok stvorenia sveta, ku ktorému malo dôjsť v roku 3 761 pred n.l. Roky v tomto letopočte sa označujú ako *Anno Mundi* (skrátene *AM*), čo je latinský výraz, ktorý znamená „v roku sveta" alebo „od stvorenia sveta" alebo aj „v roku Zeme".

Islamský letopočet Počiatok je stanovený na rok 622 n.l. Podľa islamskej tradície v tomto roku došlo k presunu (arabsky „hidžra") Mohameda z Mekky do Mediny. Táto udalosť sa považuje za veľmi významnú v histórii islamského náboženstva.

Seleukovský letopočet (kalendár) V auguste 312 Seleucus I. Nicator ovládol Babylon a vznikla jedna zo štyroch *diadochií*, nástupníckych ríš celosvetovej ríše Alexandra Veľkého. Po dobytí Seleukovskej diadochie Rimanmi v roku 63 pred n.l. sa prestal používať v štátnych dokumentoch, ale v bežnom živote a niektorých východných regiónoch sa používal aj v našom letopočte. V židovstve sa používal ako v bežnom živote, tak aj v právnych dokumentoch do 10. až 12. storočia n.l.

Náš letopočet (skratka *n. l.*)

Roky v tomto letopočte sa počítajú od narodenia Ježiša Krista a označujú sa ako: *pred n.l.* (pred našim letopočtom) a *n.l.* (nášho letopočtu). Tiež ako: a) *pred Kr.* (pred Kristom), čo znamená: *pred narodením Krista,* b) *po Kr.* (po Kristovi), čo znamená: *po narodení Krista.* Rok nula v *našom letopočte* neexistuje.

Latinské označenie: a) *Ante Christum natum* (ACN), čo znamená: *pred narodením Krista,* b) *Anno Domini* (AD), čo znamená: *v roku Pána*.

Anglické označenie: *Before Christ/After Christ* (*BC*/AC), čo znamená: pred narodením Krista/po narodení Krista

Niektorí autori pred príslušný rok dávajú znamienko plus „+", čo znamená, že ide roky n.l. (po Kr.). Keď ide o roky pred n.l. (pred Kr.), pred číselný údaj pridávajú znamienko „-".

Zavedenie letopočtu

Náš letopočet počítania času, čiže systém *Anno Domini,* zostavil mních menom Dionysius Exiguus v 6. storočí nášho letopočtu. Žil v Ríme (*470? n.l – †544? n.l.). V roku 525 dostal od pápeža Jána I. úlohu chronologicky usporiadať všetky cirkevné sviatky a udalosti a najmä stanoviť dátum Veľkej noci. Zostavil tzv. *veľkonočné tabuľky.* Náš letopočet (*Anno Domini*) zaviedol ako súčasť svojej práce pri určovaní veľkonočných sviatkov.

V tej dobe sa roky často počítali podľa vlády cisárov, najmä podľa Diokletcánovho letopočtu a platil aj juliánsky kalendár. Dionýzius rok 532 AD priradil k prvému roku vlády cisára Diokleciána (rok 248 podľa dovtedajšieho kalendára) a rok 525 AD k roku konzulátu Probusa Juniora. Dionýzius Exigus vytvoril praktický a symbolický systém počítania rokov – a *náš letopočet* (*Anno Domioni*) sa postupne stal celosvetovým štandardom.

V našom letopočte niet rok nula. Je zavedený tak, že v roku 1 n.l. mal Ježiš Kristus 1 rok. Podľa cirkevnej tradície sa Ježiš Kristus narodil 25. decembra roku 1 pred n.l.

V dejinách kresťanstva sa uvádzajú rôzne dátumy narodenia Pána Ježiša Krista. Niektorí autori datovania umiestňujú narodenie Pána do roku 4 až 6 pred n.l. Vychádzajú pritom hlavne z datovania vlády Herodesa Veľkého. Štúdie, urobené v predchádzajúcich dvoch storočiach, ktoré vychádzajú z astronomických údajov, rímskeho, gréckeho a židovského kalendára a predovšetkým sabatických rokov, potvrdzujú správnosť zavedenia systému náš letopočet Dionýziom Exigusom a datovania narodenie a ukrižovanie Ježiša Krista v ňom.

Datovanie narodenia nášho Pána je veľmi zložité a náročné, lebo údajov okolo jeho narodenia nie je veľa. Okrem toho, datovanie starodávnych udalostí je samo o sebe veľmi komplikované. Príčina je v tom, že v minulých dobách si jednotlivé národy vytvárali svoje vlastné systémy počítania času (letopočty a kalendáre). Obyčajne sa datovalo podľa doby vládnutia dynastií panovníkov, doby a rokov jednotlivých vládcov, ktoré sa často zveličovali alebo podľa významných udalostí (grécke počítanie času podľa olympiád). Dokonca nielen národy, ale v rámci nich aj jednotlivé mestské štáty mali svoje vlastné kalendáre.

Nech to zoberieme z akéhokoľvek uhla pohľadu, stále zostáva faktom, že dokážeme robiť len relatívne datovanie, čo ale pre praktický život je úplne postačujúce. Letopočet a kalendár sú vždy len otázkou dohody (úzu). Volí sa počiatok letopočtu a v ňom sa ešte volí aj systém počítania času (kalendár mesačný, slnečný alebo mesačno-slnečný).

Dionýzius Exigus nezanechal vysvetlenie ako dospel k záveru ustanoviť náš letopočet tak, ako ho ustanovil. Štúdie o narodení a ukrižovaní Pána Ježiša Krista, urobené v poslednej dobe, však potvrdzujú správnosť ním zavedeného nášho letopočtu a dátumu narodenia a ukrižovania Pána Ježiša Krista. Z týchto mne dostupných informácií o datovaní som pre seba urobili definitívne rozhodnutie. *Náš letopočet* zavedený Dionýziom Exiguom a udalosti v ňom datované podľa *Gregoriánskeho kalendára* považujem za správny systém počítania času a určovania dátumu udalostí. Tohto systému datovania sa pridŕžam od konca roka 2023: v roku 1 n.l. Ježiš Kristus mal 1 rok a v roku 33 n.l. bol ukrižovaný.

Kalendáre

Kalendár a hodinky sú pre človeka každodennou a najpraktickejšou vecou pre určovania dátumu a času. Počet dní v každom kalendári musí byť celé číslo.

Kalendár je systém organizovania dní do týždňov, mesiacov a rokov. Kalendár je prostriedok na určovanie období v roku a všeobecne aj pre datovanie a chronológiu dejín ľudstva. Rok v nich sa delí na ročné obdobia, mesiace, týždne a dni. *Ročné obdobia* a *mesiace* zvyčajne majú svoje vlastné pomenovanie. Dni, týždne, mesiace a roky v kalendároch musia byť celé čísla, aj napriek tomu, že sú

odvodené z astronomického roka, mesiaca a dňa, ktoré nie sú celé čísla,

V kalendároch, na rozdiel od astronomických období akými sú *lunárny mesiac*, *slnečný rok*, sa hovorí o *kalendárnych mesiacoch* a *kalendárnych rokoch*. Zosúladiť koncepciu kalendárneho mesiaca s lunárnym mesiacom a kalendárneho roka so solárnym rokom predstavuje určitý problém, s ktorým sa systém kalendárov musel nejako vysporiadať.

Kalendárom sa na časovej osi v rámci príslušného letopočtu vymedzujú úseky (či body) vo zvolených časových jednotkách. Pretože kalendáre sú zostavované podľa *astronomických objektov* (Slnko a Mesiac) a *astronomických javov* (obeh Zeme okolo Slnka; obeh Mesiaca okolo Zeme; fáze Mesiaca), preto máme tri druhy kalendárov: *slnečný* (*solárny*), *mesačný* (*lunárny*) a *lunárno-solárny kalendár*. Niektoré kalendáre sú pomenované podľa autorít, ktoré ich zaviedli (ustanovili ich používanie, uzákonili). Napríklad, *gregoriínsky kalendár* zaviedol pápež Gregor XIII. pápežskou bulou.

Často sa slovom *kalendár* súčasne myslí aj sám *letotopočet*. Napr. keď sa povie „podľa rímskeho kalendára“ rozumie sa tým dátum (časový údaj) určený podľa rímskeho spôsobu počítania času v rímskom letopočte. Nie je to presné, lebo v rámci jedného letopočtu sa môže používať viacero typov kalendárov. Napríklad, v rámci *nášho letopočtu* sa bežne používa *gregoriánsky kalendár* a *juliánsky kalendár*.

Druhy kalendárov

Lunárny kalendár

je založený na *lunárnom synodickom mesiaci,* čo je doba, ktorá uplynie medzi dvoma po sebe idúcimi tými istými fázami Mesiaca. Každý *lunárny mesiac* trvá rovnako dlhú dobu, a to 29,5306 bežných dní, približne 29,5 bežného dňa. Keďže *lunárny mesiac* trvá približne 29,5 dňa. *Kalendárne mesiace* v *lunárnom kalendári* majú striedavo **29** a **30** dní spolu **354** dní. Definíciu základných pojmov a jednotiek času sme urobili v 1. diely.

Rok v lunárnom kalendári (*lunárny kalendárny rok*) má 12 *kalendárnych mesiacov*. Dvanásť *lunárnych synodických mesiacov* spolu predstavuje 354,36707 bežných dňa (354 dní, 8 hodín, 48 minút a 34 sekúnd). *Rok v lunárnom kalendári* je preto o 11 dní kratší ako *solárny rok*. To spôsobuje posun začiatku lunárneho roka oproti solárnemu roku. Začiatok každého roka lunárny rok začína o 11 dní skôr ako solárny rok. Preto v lunárnom kalendári niet „zimných“ alebo „letných“ mesiacov. Každý z lunárnych mesiacov sa môže v priebehu času ocitnúť v ľubovoľnom ročnom období. Tento cyklus má periódu približne 33 rokov.

Solárny kalendár

Solárny kalendár je kalendár založený na obehu Zeme okolo Slnka. Je to najpresnejší a dnes najpoužívanejší spôsob merania času v bežnom živote. Je založený na *solárnom* (*slnečnom*) *roku*. Solárny *rok* trvá 365 bežných dní 5 hodín 48 minút 45,4 sekundy (31 556 925,4 sekúnd), čo je 365,242192 129 násobný bežný slnečný deň. Povedané zjednodušene: Je to doba jedného obehu Zeme okolo Slnka.

Kalendárne mesiace v *solárnom kalendári*, ktorých je 12, nezodpovedajú *lunárnym mesiacom*. Mesiace v solárnom kalendári sú zavedené tak, aby súčet ich trvania v dňoch zodpovedal trvaniu

solárneho roku v dňoch, čo je 365 dní v bežnom roku a 366 v priestupnom roku. Kalendárne mesiace preto majú striedavo **30** a **31** dní, pričom jeden mesiac (február) má **28** dní v bežnom roku a **29** dní v priestupnom roku.

Fázy Mesiaca v solárnom kalendári nezodpovedajú fixne rovnakým dňom v mesiaci (ako je to v lunárnom kalendári), ale sa pohybujú v rámci kalendárneho solárneho mesiaca. V solárnom kalendári sa nemenia ročné obdobia – v každom roku začínajú v tom istom dni, čo je veľká výhoda tohto kalendára.

Luni-solárny kalendár

Luni-solárny kalendár je kalendár, ktorý kombinuje fázy Mesiaca (mesiace) s obehom Zeme okolo Slnka (roky a ročné obdobia). Je založený na *lunárnom mesiaci* a pevnom počte 12 mesiacov v roku, podobne ako lunárny kalendár. To platí o bežnom roku. Aby tento kalendár bol v súlade so solárnym rokom, raz za dva či tri roky (v tzv. v priestupnom roku) sa pridával extra trinásty tzv. priestupný mesiac (nie deň, ale celý mesiac). To sa robí 7x za 19 rokov (čo je tzv. Mesačný cyklus). Luni-solárny kalendár je teda kombinácia lunárneho a solárneho kalendára. V tomto kalendári mesiace idú podľa Mesiaca a roky podľa Slnka a preto sa pre dorovnanie na slnečný rok (slnečný cyklus) občas pridáva jeden mesiac.

Juliánsky kalendár

Juliánsky kalendár zohral významnú úlohu v reformovaní počítania času v staroveku. K reforme došlo v roku 46 pred n.l. Dal ho zostaviť vtedy v Rímskej republike vládnuci Július Cézar. Zostavenie tohto kalendára sa spája s menom alexandrijského astronóma Sosigéna. Sosigenes z Alexandrie bol grécky astronóm pôsobiaci v Ptolemaiovskom Egypte v 1. storočí pred n.l. Pôsobil ako poradca Júliusa Cézara pri reforme rímskeho kalendára.

Reforma prebiehala v roku 46 pred n.l. Výsledkom reformy bol kalendár, ktorý nesie meno Júliusa Cézara a poznáme ho pod pomenovaním *juliánsky kalendár*. Do praxe bol zavedený Júliusom Cézarom s platnosťou od 1. januára 45 pred n.l. Na základe juliánskeho kalendára vznikol dnešný gregoriánsky kalendár.

Juliánsky kalendár je solárny kalendár. Rok v juliánskom kalendári má počas troch rokov 365 dní (to je normálny alebo bežný rok) a každý štvrtý rok má 366 dní (toto je priestupný rok). Priemerný rok v tomto štvorročnom cykle má 365,25 dní. Priemerný solárny (slnečný) rok má však 365,2422 dní. To znamená, že 1 rok v juliánskom kalendári je dlhší ako 1 rok v solárnom kalendári a je dlhší o 11 minút a 14 sekúnd.

Táto odchýlka spôsobuje, že solárny rok (solárny kalendár) predbieha juliánsky rok (juliánsky kalendár). Povedané jednoduchšie: Slnko (príroda) predbieha juliánsky kalendár. Nastal *deň jarnej rovnodennosti* (21. marec), ale juliánsky kalendár ukazuje, že jarná rovnodennosť ešte len príde.[A)], Pre rok 2026 by jarná rovnodennosť podľa juliánskeho kalendára mala nastať až o 13 dní neskôr, čiže až o 13 dní neskôr ako ona bola už nastala dňa 21. marca. (Článok je napísaný a uverejnený 6. apríla 2026)

Odchýlka o 11 minút a 14 sekúnd za 1 rok sa nabaľuje s každým rokom. To spôsobuje, že juliánsky kalendár nesleduje *ročné cykly*, ako ony skutočne nastávajú v prírode (a v solárnom roku a v podľa solárneho kalendára). Ročné obdobia (podľa Slnka, v prírode) nastávajú skôr, ako ich

oznamuje juliánsky kalendár. K odchýlke juliánskeho kalendára od solárneho roka o jeden deň dochádza za 128 rokov, čo je približne o 3 dni za 400 rokov. Juliánsky kalendár sa nezhoduje predovšetkým s dátumom *jarnej rovnodennosti,* čo je dôležité pre stanovenie Veľkej noci.[B)] Tento nedostatok je odstránený v gregoriánskom kalendári.

Gregoríánsky kalendár

V 16. storočí n.l. odchýlka juliánskeho kalendára od solárneho roka bola 10 dní vzhľadom na rok 325 n.l. V tomto roku bol na Nicejskom koncile dátum jarnej rovnodennosti stanovený na 21. marec. Nesúlad odstránil pápež Gregor XIII., ktorý zreformoval juliánsky kalendár. Uskutočnil to tak, že nariadil, aby po 4. októbri 1582 ihneď nasledoval 15. október. Tým odstránil prebytočných 10 dní.

To by ale nebolo postačovalo na zosúladenie juliánskeho kalendára so solárnym (slnečným) rokom. Ďalšia úprava spočívala v tom, že tisícročia môžu byť priestupnými rokmi iba vtedy, keď sú deliteľné číslom 400 bezo zbytku. Takže roky 1700, 1800, 1900 neboli priestupné, ale obyčajné roky – február v nich mal namiesto 29 len 28 dní (rok 2000 bol už priestupný rok, ako si to aj pamätáme). Tým sa dosiahla lepšia zhoda kalendárneho roka s astronomickým solárnym rokom.

Jarná rovnodennosť sa v gregoriánskom kalendári neposúva dozadu oproti astronomickej – nenastáva neskôr. Jarná rovnodennosť v gregoriánskom kalendári nastáva v rovnakom dni (21. marca). Odchýlka juliánskeho kalendára v roku 1900 dosiahla 13 dní. Rok juliánskeho kalendára je dlhší, preto Vianoce podľa gregoriánskeho kalendára sa slávia skôr o 13 dni oproti Vianociam podľa juliánskeho kalendára. Rovnako aj Nový rok. V tomto roku 25. december 2025 juliánskeho kalendára pripadol na 7. január 2026 gregoriánskeho kalendára. Silvester 2025 juliánskeho kalendára slávili 13. januára 2026 gregoriánskeho kalendára.

Poznámky

A) *Jarná a jesenná rovnodennosť* sú dni v roku, v ktorých deň a noc trvajú približne rovnako dlho (asi 12 hodín) na celej Zemi. *Jarná rovnodennosť* nastáva **20.-21. marca.** Začína sa **jar.** Deň sa začína predlžovať. *Jesenná rovnodennosť* nastáva **22.-23. septembra.** Začína sa **jeseň.** Deň sa začína skracovať.

B) *Pascha a Veľká noc aich ustanovenie*

Židovská *Pascha*, hebr. *Pesach* (ušetrenie, *vynechanie*), je Hospodinom ustanovená slávnosť. Je to spomienka na východ Izraelitov z Egypta (2. Mojžišova 12. kapitola).

Ustanovenie Paschy

Slávnosť Baránka

Nisan bol Izraelu ustanovený za prvý mesiac roka (2. Mojžišova 12:2). Ním v Izraeli začína jar aj

náboženský rok.

V 10. deň mesiaca nisan si každá domácnosť mala vybrať *bezchybného baránka* (verš 3-5). Baránka mali opatrovať do 14. dňa tohto mesiaca (verš 6).

Večer 14. nisana medzi oboma večernými časmi[C)] mali baránka zabiť (verš 6) a jeho krvou potrieť veraje a horný prah dverí na dome, v ktorom budú baránka jesť (verš 7). Jeho mäso mali jesť pečené na ohni spolu s nekvasenými chlebmi a horkými bylinkami (verš 8-9). Mali ho jesť tak, aby z neho do rána nezostalo nič, a to, čo by zostalo sa malo spáliť na ohni (verš 10).

Baránka mali jesť s prepásanými bedrami, obuvou na nohách, palicou v ruke a narýchlo, *lebo to je pesach Hospodinovo <Pesach Hospodinovo = (ušetrujúce) preskočenie Hospodinovo, čiže slávnosť baránka>* (verš 11). V tú noc Hospodin prešiel Egyptom a pobil prvorodených Egypťanov, ale „prešiel" (hebr. pesach**)** ponad domy Izraelitov označené krvou baránka – odtiaľ názov Pascha.

Ustanovenie dňa (dátumu) Paschy

Slávnosť Pesach sa má sláviť v mesiaca *nisan v* deň, v ktorom nastane spln Mesiaca. Spln Mesiaca v mesiaci nisan nastáva v 14. – 15. dni, najčastejšie v 15. deň. Židovský kalendára je lunárny. Riadi sa astronomickým Mesačným cyklom, ktorý priemerne trvá 29,5 dňa. V židovskom kalendári mesiace majú 30 dní (Nisan, Siván, Av, Tišri, Ševat) alebo 29 dní (Ijár, Tamuz, Elul, Tevet, Adar (v bežnom roku)). Priestupný rok má **13 mesiacov** (pridáva sa mesiac **Adar II**).

Doba 12. mesiacov bežného židovského lunárneho kalendára sa nezhoduje s dobou 12. mesiacov solárneho kalendára. Židovský kalendár je preto pohyblivý, aby sa dosiahla zhoda so solárnym kalendárom. To je dôvod, prečo v židovskom kalendári je zavedený bežný rok a priestupný rok, v ktorom sa pridáva Adar II.

V židovstve sú dva kalendárne systémy: *Náboženský rok* začína mesiacom nisan (náš marec-apríl) a *Občiansky rok,* začína mesiacom tišri (náš september-október). Fázy Mesačného cyklu (deň v mesiaci): nov – 1. deň; prvá štvrť – 7. deň; spln –14.-15. deň; tretia štvrť – 22. deň; koniec cyklu – 29.-30. deň.

Mesiac nisan bol Izraelu ustanovený za prvý mesiac roka a je to prvý jarný mesiac. Pascha musí byť slávená vždy v tomto mesiaci a to v deň, v ktorom je Mesiac v splne. Preto pohyblivý židovský kalendár musí nastavený tak, aby boli splnené menované podmienky na slávnosť Paschy. To je dosiahnuté nasledovne:

Deň 1. nisan pripadá na *nov* toho cyklu Mesia, v ktorom *spln* je prvým *splnom* po jarnej rovnodennosti. Deň v Izraeli začína po západe Slnka. Inými slovami:

a) Deň 1. nisan je deň totožný s *novom,* ktorý je najbližšie k prichádzajúcemu dňu jarnej rovnodennosti tak, aby *spln* (14. nisan) bol už dňom po jarnej rovnodennosti.

b) Pesach (14. nisan) musí byť v deň, v ktorom nastane *prvý spln Mesiaca* po jarnej rovnodennosti.

Sviatok Paschy v Izraely v roku 2026

Prvý jarný spln Mesiaca nastal 2. apríla ráno o 5 hodín a 11 minút ráno. Pretože v Izraeli začína deň

západom Slnka, 14. nisan začal 1. apríla večer po západe Slnka a skončil 2. apríla západom Slnka. Sviatok tohoročnej Paschy sa preto viazal na 1. apríla 2026.

Pascha je viacdňový sviatok a v Izraeli trvá 7 dní:

Prvý deň je Veľký sviatok (seder) a začína sederovou večeru. Je to hlavný sviatok a pripomína sa ním odchod z Egypta.

Druhý – šiesty deň je sviatočným obdobím, ale počas neho sa aj pracuje. V celom tomto sedemdňovom období sa neje kvasený chlieb (týždeň nekvasených chlebov).

Siedmy deň je slávnostná bohoslužba v synagóge a západom Slnka končí Pascha (týždeň nekvasených chlebov).

Ako sú ustanovené Veľkonočné sviatky?

V kresťanstve sú Veľkonočné sviatky tiež pohyblivým sviatkom. Sú určené tak, že je pevne ustanovený (definovaný) dátum Veľkonočnej nedele, a to nasledovne: *Veľkonočná nedeľa je prvá nedeľa po prvom jarnom splne*. Prvý jarný spln je prvý spln Mesiaca prvý spln po jarnej rovnodennosti[A)].

V dnešnom roku, v roku 2026, prvý jarný spln pripadol na štvrtok 2. apríla a tak Veľkonočnou nedeľou bola nedeľa 5. apríla.

C) Význam výrazu *medzi dvoma večermi časmi*

Tento výraz sa vzťahuje na rozdelenie večera na dve časti v Izraeli.

Prvý večer nastáva, keď sa Slnko už skláňa k západu – začína byť bližšie k západu ako k poludniu. To je čas približne o 15,00 hod.

Druhý večer nastáva pri západe Slnka. Slnko zašlo za horizont. Nastal súmrak, deň prechádza do noci.

Uverejnené: 6. apríla 2026

Prechod na Prológ

Prechod na 3. diel

Prechod na Najnovšie články na stránke

Prechod na úvodnú stránku – Úvod